

that English authentic texts of online editions are an effective means of forming reading competence of profiled school students. English authentic texts of online editions have a powerful lingua-sociocultural, psychological and pedagogical potential; when used as teaching material, authentic texts of newspaper and magazine publications stimulate learners' motivation and interest to the country of the target language that increases the effectiveness of forming reading competence of profiled school students.

Key words: *methodological characteristics, authentic texts of English online editions, English reading competence, interactive foreign language teaching, profiled school.*

УДК 373.21

Євдокія Харькова

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-3246-5457

Світлана Парфілова

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-9582-4306

Віта Бутенко

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-3578-8147

Ольга Шаповалова

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-8888-591X

DOI 10.24139/2312-5993/2020.07/208-218

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИПЛІКАЦІЙНИХ ФІЛЬМІВ У ФОРМУВАННІ КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті схарактеризовано сутність понять «компетентність», «мовленнєва компетентність», «комунікативно-мовленнєва компетентність», «формування комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку»; проаналізовано потенційні можливості використання мультимедійних фільмів у формуванні комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку; визначено критерії добору мультимедійних фільмів з точки зору їх придатності для використання як засобу формування комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку; означено етапи роботи над мультимедійними фільмами в контексті формування комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку.

Ключові слова: комунікативно-мовленнєва компетентність; мультиплікаційні фільми; діти дошкільного віку.

Постановка проблеми. Розвиток комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку є однією зі стрижневих проблем дошкільної лінгводидактики. Її актуальність зумовлюється пріоритетними напрямами Законів України «Про освіту» (2017 р.), «Про дошкільну освіту» (2001 р.), Концепції освіти дітей раннього та дошкільного віку (2020 р.), Концепції «Нова українська школа» (2016 р.), Базового компоненту дошкільної освіти (2020 р.), спрямованими на модернізацію дошкільної освіти, оновлення змісту, удосконалення форм, методів і технологій навчання дітей рідної мови, розвитку культури мовлення й мовленнєвого спілкування.

Базовий компонент дошкільної освіти визначає кінцевою метою мовленнєвого розвитку випускника закладу дошкільної освіти сформованість у нього комунікативної компетентності. Мовленнєвий розвиток дитини є головним інструментом, за допомогою якого вона встановлює контакт із довкіллям і завдяки якому відбувається соціалізація дитини. Водночас, як засвідчує практика, поширення комп'ютеризації, телебачення та інших технічних засобів, які стали доступними й дітям дошкільного віку як у сім'ї, так і в закладах дошкільної освіти, обмежує безпосереднє спілкування дітей із іншими мовцями, унаслідок чого збагачується їхня пізнавальна сфера й одночасно гальмується мовленнєва.

Використання медіа-технологій у закладі дошкільної освіти – актуальна проблема сучасного дошкільного виховання. Із-поміж численних видів медіа-технологій, які набули нині широкого застосування, найпопулярнішими серед дошкільників є мультиплікаційні фільми. Такі засоби мають універсальні дидактичні можливості: вони дають змогу навчати дітей мови з урахуванням їхніх індивідуальних і вікових можливостей.

Дошкільний вік виступає тим періодом, коли, при правильному керівництві з боку дорослих, дитина швидко набуває вміння активно взаємодіяти в різних комунікативно-мовленнєвих ситуаціях та культивує їх упродовж усього подальшого життя. Часто дорослий стає нецікавим для дитини як джерело інформації, позитивних емоцій, вражень тощо. У такому випадку, на нашу думку, комунікативно-мовленнєвий розвиток дитини відбувається за зразком моделей діалогу героїв мультиплікаційного фільму, їхнього лексичного насичення та граматичної будови.

Аналіз актуальних досліджень свідчить про те, що аспект формування комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку як

актуальна наукова проблема, об'єкт наукового дослідження, перебуває сьогодні в центрі уваги низки дослідників. Зокрема, шляхи оптимізації мовленнєвої роботи з дошкільниками висвітлено А. Богуш, Л. Зімаковою, К. Крутій, О. Кисельовою, О. Трофиною та ін.; чинники формування мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку розкрито Н. Гавриш, Л. Калмиковою, І. Луценко, С. Подліною, М. Савченко, О. Ульянчук, В. Яцук та ін.; критерії комунікативно-мовленнєвого розвитку дітей схарактеризовано С. Михальською, Т. Піроженко та ін. Особливості використання мультиплікаційних фільмів у розвитку дітей дошкільного віку досліджено В. Васильєвою, І. Кіндрат, К. Крутій, І. Малай, А. Немирич, М. Сітцевою, Ю. Сонник та ін. Проте питання потенційних можливостей використання мультиплікаційних фільмів у формуванні комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку досліджено не досконало й потребує подальших наукових розробок.

Мета статті: проаналізувати потенційні можливості використання мультиплікаційних фільмів у формуванні комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку.

Методи дослідження. Теоретичний аналіз, синтез науково-педагогічних джерел – з метою уточнення ключових понять дослідження та визначення наукових підходів до вивчення означеної проблеми; систематизація, узагальнення, структурно-функціональний аналіз – для виявлення та обґрунтування потенційних можливостей використання мультиплікаційних фільмів у формуванні комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. У контексті обґрунтування досліджуваної проблеми передбачено характеристику ключових понять: «компетентність», «комунікативна компетентність», «комунікативно-мовленнєва компетентність». Розглядаючи етимологію феномену «компетентність», ми спираємось на визначення В. Бутенко, яка тлумачить означений термін як індивідуальну інтегровану якість особистості, яка визначається здатністю розв'язувати проблеми, що виникають у реальних життєвих ситуаціях, вибираючи найбільш оптимальні й ефективні рішення, ґрунтуючись на знаннях, уміннях і навичках (Бутенко, 2018). Проведений науковий пошук дозволив трактувати «комунікативну компетентність» як комплексне застосування мовних і немовних засобів із метою комунікації, спілкування в конкретних соціально-побутових ситуаціях, уміння орієнтуватися в ситуації спілкування, ініціативність спілкування (*Базовий компонент дошкільної освіти*, 2012). Ґрунтовне формулювання «комунікативно-мовленнєвої компетентності» подане дослідницею А. Богуш, яка розглядає це змістове

словосполучення як уміння адекватно і правильно використовувати мову на практиці (висловлювати власні думки, бажання, наміри, прохання тощо), послуговуватися при цьому як мовними, так і позамовними (міміка, жести, рухи) та інтонаційними засобами виразності мовлення (Богуш, 2007). Сепарування сутності вищеподаних понять дає нам підстави розглянути категорію «формування комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку» як складний цілеспрямований процес становлення індивідуальної інтегративної якості особистості дитини, що визначається вмінням вірно і безпомилково використовувати мову в повсякденному житті, і відбувається в результаті оволодіння нею мовними, позамовними та інтонаційними засобами виразності мовлення.

Необхідно констатувати, що комунікативно-мовленнєвій діяльності належить визначна роль у дошкільному віці, оскільки в цей період дитина оволодіває азами взаємодії з іншими людьми, входить у соціум, вчиться самореалізовуватися в процесі комунікації. Здобуті навички залишають свій відбиток на всю подальшу діяльність дитини та створюють відповідно позитивну чи негативну налаштованість на процес спілкування. Проблема формування комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку не є новою, але особливо актуальною вона виступає в сучасних модернізаційних процесах та стрімких інформаційних пріоритетах, коли від дорослих та дітей вимагається володіння комунікативними вміннями, зокрема, швидко встановлювати та підтримувати контакти, орієнтуватися в потоці інформації та вміти самостійно здобувати необхідні знання.

Зважаючи на зазначене, доцільним є пошук ефективних засобів формування комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку. Ми поділяємо думку дослідника Д. Вороніна, який, розкриваючи «природу компетентності», свідчить про те, що досягти оптимальних результатів у вирішенні проблем можливо лише за умови глибокої власної зацікавленості особистості (Воронін, 2006). Тому у формуванні комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку вважаємо доцільним використання привабливих засобів, серед яких найпопулярнішими є використання мультиплікаційних фільмів, що впливають на свідомість дітей і, з одного боку, виконують виховну функцію, з іншого – пізнавальну й розвивальну.

Варто відзначити принципи дії механізму формування в дітей соціальних установок і цінностей під впливом мультиплікаційних фільмів, що виокремлює педагог-новатор О. Ульянчук, зокрема: інформування – підвищення обізнаності дітей про довкілля, формування первинних

уявлень про добро і зло, еталони правильної і неправильно поведінки; ідентифікація – засвоєння соціальних установок і цінностей шляхом зіставлення себе з персонажами мультфільмів; імітація – копіювання поведінки, наслідування героїв мультфільмів (Ульянчук, 2018, с. 36-17).

Аналізуючи наукові та методичні джерела (Богуш, 2017; Крутій, 2013), можна стверджувати, що в останні роки батьки, вихователі все частіше згадують про проблему: діти пізніше починають говорити, мало і погано розмовляють, їх мовлення бідне і примітивне. Здається, що дитина сидить біля екрану, постійно чує мовлення і зайнята достатньо цікавою справою. Але мовлення – це не повторення чужих слів та їх запам'ятовування. Опанування мовлення в ранньому віці відбувається в живому спілкуванні, коли дитина не тільки слухає, але й відповідає на спілкування, при цьому беручи участь у розмові своїми рухами, думками і почуттями. Отже, відбувається пасивний інтелектуальний, фізичний та емоційний розвиток. Коли інформація подається в готовому вигляді, вона не потребує уяви і аналізу. Більшість батьків помічають, що діти не хочуть, щоб їм читали книжки, вони виявляють бажання переглядати казки на відео. У результаті не відбувається обговорення казки, у дитини не розвивається бажання самостійно навчитися читати.

Слід відмітити, що специфіка мовленнєвого спілкування виявляється в характері дій, завдяки яким воно здійснюється, а саме: мовленнєвих операцій, мовленнєвих і комунікативно-мовленнєвих умінь. Володіння цими вміннями дає можливість правильно обирати стиль мовлення, підпорядковувати форму мовленнєвого висловлювання завданням спілкування, використовувати найефективніші (для цієї мети і за цих умов) мовні і немовні засоби.

Дослідницею І. Зимнею доведено, що комунікативно-мовленнєві дії дітей обумовлені конкретною ситуацією спілкування і сприяють виникненню ситуативної мотивації: потреби у здійсненні конкретного мовленнєвого вчинку і внутрішньої комунікативної мотивації (основною якої є сформованість потреби в мовленнєвому спілкуванні). Учена стверджує, що завдяки цим діям дитина задовольняє власні комунікативні й комунікативно-пізнавальні потреби (Зимня, 2014). Поділяючи думку дослідниці, зазначаємо, що особливість комунікативно-мовленнєвої діяльності полягає в тому, що це власна діяльність дитини, яка породжується життєвими потребами й запитам дитинства, тому її розвиток не повинен бути відірваним від життя дитини, а навпаки, вбирати в себе всі реалії спілкування з дорослими й однолітками.

Сучасна дослідниця А. Богуш розглядає поняття комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку в контексті культури мовленнєвого спілкування, формування якої передбачає вирішення таких завдань:

- 1) розвиток комунікативних здібностей дітей відповідно до кожного вікового періоду – емоційне спілкування з дорослими, спілкування з однолітками, ініціативне спілкування зі співрозмовником;
- 2) засвоєння ввічливих форм спілкування, розвиток мовленнєвого етикету;
- 3) формування мовлення та культури спілкування (Богуш, 2007).

Поділяючи думку Т. Піроженко (Піроженко, 2010), стверджуємо, що показником комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку є здатність дитини будувати власне мовне спілкування з іншими людьми, з огляду на мовні канони фонетики, спілкування, етично цінні зразки поведінки, семантики, граматики, а в немовних формах – загальнолюдські способи виразної поведінки. Щоб проявити себе в комунікативно-мовленнєвій ситуації, діти дошкільного віку мають не лише володіти сумою знань про те, як правильно вимовляти слова, складати граматично правильно речення, а також мати гарний запас слів, перш за все, має бути позитивна налаштованість на взаємодію, сформоване вміння слухати мовця та реагувати на комунікативні завдання, що виникають у ході спілкування.

Стрімкий розвиток мережі засобів масової інформації передбачає з'ясування та впливу на особистість дитини. Цілком закономірно, що за умов інформаційного суспільства, сучасних вихователів і батьків турбує нова ситуація, що склалася в освітньому процесі дітей дошкільного віку. Це пов'язано з тим, що створюється комунікативно-освітнє середовище нового типу, яке ґрунтовно відрізняється від минулих років. У традиційному суспільстві на становлення особистості дитини впливали такі соціальні інститути, як сім'я, заклад дошкільної освіти, однолітки, мас-медіа (різні засоби масової інформації) тощо. У комунікативно-освітнє поле дитини стрімко увійшов і закріпився як агент комунікації – мультиплікаційний фільм. Мовою яскравих художніх образів, посилених музичним супроводом та виразним мовленням персонажів, мультфільми доносять до дитячої свідомості значну кількість інформації не науковим, а мистецьким шляхом. Звідси зрозуміло, що інформаційна наповненість мультфільму пов'язана з характерологічним, особистісним та соціальним становленням дитини. Моделі спілкування, види та типи діалогів, лексику дуже часто діти пізнають не завдяки спостереженням за комунікативно-мовленнєвою поведінкою оточуючих дорослих та дітей, а через екранізовану її модель.

Мультіплікаційний фільм, а не дорослий, транслює сучасній дитині лексеми, мовленнєві конструкції, мовленнєву експресію тощо. Проте, наголосимо на тому, що навіть і в такій ситуації дорослий може вплинути на комунікативно-мовленнєвий розвиток дитини, хоча й опосередковано, батьки і вихователі можуть контролювати процес перегляду анімаційного фільму, а саме, дібрати гарно озвучений мультфільм, що відповідає віковій дитини.

Науковець А. Немирич стверджує, що мультіплікаційні фільми в буденній свідомості сприймаються як невід'ємний складник дитинства, засіб розвитку й розваги підростаючої особистості, формування реалістичного та оптимістичного світосприйняття. Автор убачає, що з психолого-педагогічного боку така точка зору є допустимою, адже мультіплікація є особливим жанром екранного мистецтва, де аудіовізуальний ряд адаптований саме для дитячого сприйняття: дитячі мультфільми яскраві, образні, емоційно збагачені. Саме з причини, що діти не володіють необхідним рівнем знань і відповідно не мають життєвого досвіду, оточуючу дійсність вони легко сприймають за допомогою аудіовізуальних образів та відчуттів (Немирич, 2012).

Зважаючи на те, що сучасні мультимедійні технології дають змогу поєднувати різні види представлення інформації: текст, статичну й динамічну графіку, відео- та аудіозаписи в єдиний комплекс, це дає дитині змогу активно брати участь у різних видах діяльності. Під час перегляду відеоматеріалів зоровий аналізатор полегшує дитині сприймання й розуміння мовлення на слух. Такі зорові опори, як: органи мовлення, жести, міміка тощо, підкріплюють слухові відчуття, полегшують внутрішнє промовляння. Так, наприклад, вихователь під час проведення заняття з розвитку мовлення має можливість: створювати мовленнєве середовище; інтенсифікувати процес, поєднуючи форму, організацію, темп заняття і слухо-зоровий вплив на дитину з її реальними можливостями щодо сприймання й перероблення інформації; ефективно реалізувати принципи навчання, що виховує, тому що телеекран дає змогу зробити процес засвоєння пропонованого матеріалу більш живим, цікавим, проблемним, переконливим і емоційним, оскільки інформація за допомогою відео подається у двох планах: сенсорному й субсенсорному (один із проявів несвідомого); контролювати сприймання та засвоєння інформації, вносити свої корективи у процес навчання за допомогою відео.

Підкреслимо, що перегляд мультіплікаційного фільму дає цілий арсенал методів для формування комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку. За змістом мультіплікаційного фільму доцільно

провести бесіду, відтворити та програти в ролях певну комунікативну ситуацію, яка найбільш зацікавила дитину, закріпити нові слова та мовні звороти. Закономірно, що після перегляду дитина тут же візьме до рук папір та олівці і зобразить все, що вона побачила, і, звичайно ж прокоментує, опише і навіть дофантазує, оцінить поведінку героїв, а якщо ще й підтримати дитину, «підіграти» їй та попросити зобразити мультик невербально, жестами, то це, у свою чергу, буде безпосереднім показником формування комунікативно-мовленнєвої компетентності. Найбільш цінним у такому випадку є невимушеність, відсутність суперечностей дитячій природі. Цікавою формою роботи за змістом мультиплікаційного фільму може виступити створення віртуального діалогу з улюбленим персонажем, або ж, навпаки, з тим, якого дитина недолюблює. У такому випадку діти дошкільного віку непомітно самі для себе будуть вчитися організовувати комунікацію з іншими, навіть якщо це не завжди приємно, будуть вчитися долати негативні моменти у спілкуванні.

Логіка дослідження вимагає визначення критеріїв добору мультфільмів з точки зору їх придатності для використання у формуванні комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку. Зокрема, аналіз наукових джерел (Васильєва, 2013; Крутій, 2013; Ульяновчук, 2018) дав можливість схарактеризувати такі: емоційна та мовленнєва насиченість сюжету мультиплікаційного фільму; відповідність структури текстів мультиплікаційного фільму можливостям дитячого сприймання й розуміння, співвіднесеність їх із дитячим досвідом і пережитими подіями; динамізм фільму, гострота й експресивний розвиток сюжету, захопливі для дитини події; яскравість, оригінальність, та індивідуальність зображення героїв – вони запам'ятовуються; зв'язок фільму з реальною життєвою ситуацією дитини, її відносинами з довкіллям; пробудження бажання наслідувати позитивного героя, зокрема його благородство й успішність.

Як свідчать твердження К. Крутій, показ мультиплікаційного фільму веде до того, що фільм пристосовується до заняття з дітьми дошкільного віку, а заняття «підганяється» до роботи над фільмом (Крутій, 2013). Тому дослідницею виокремлено декілька медіа-дидактичних рекомендацій, які є підґрунтям для створення освітніх відео-фрагментів для дітей дошкільного віку, а саме: відео-фрагмент із мультиплікаційного фільму має певну виховну цінність; основою відео-фрагменту, призначеного для розвитку навичок мовлення, є комунікативна ситуація; відео-фрагмент взято із уже відомого для дітей мультиплікаційного фільму, перегляд якого відбувся під час вільної діяльності; сюжет відео-фрагменту відповідає віковим особливостям дітей.

На основі аналізу роботи науковця К. Крутій (Крутій, 2013), у якій висвітлено методику використання мультиплікаційних фільмів, визначено, що структура такої діяльності містить три етапи роботи: пропедевтичний, переглядовий, рефлексивний. Зокрема, пропедевтичний (підготовчий етап) передбачає введення дітей дошкільного віку в сюжетну лінію. Готуючи дітей до перегляду, варто провести коротку бесіду відповідного змісту і лексичну роботу, зокрема ознайомити їх із новими словами. Сутність переглядового етапу полягає в роботі з сюжетним матеріалом, де дорослому необхідно пам'ятати про психологічні принципи установки. Саме установка допоможе перетворити відчуття в цілеспрямоване сприймання, процес добору фактів, їх сортування та оцінювання. Тому перед початком демонстрації мультфільму вихователь має ясно й точно сформулювати мету перегляду. Перегляд мультфільму має тривати не більше 15 хв. Після перегляду доцільно провести короткий словесний опис змісту або бесіду за змістом – до 5 хв. Потім доцільно використати декілька видів мовленнєвої роботи за сюжетом: закріплення та активізація словника, складання синонімічного ряду, речень за запропонованими словами тощо – до 5 хв. У процесі рефлексивного (заключного) етапу слід активізувати мовлення на фоні максимальної «включеності» кожної дитини в сюжет. Для цього можна запропонувати дітям поставити дорослому запитання за змістом сюжету або пофантазувати щодо розвитку сюжету.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, у процесі дослідження нами з'ясовано, що дошкільний вік – сенситивний період активного входження дитини в систему соціальних та комунікативних взаємодій. Потреба в комунікації виступає каталізатором загального розвитку дитини дошкільного віку. Проаналізувавши потенційні можливості використання мультиплікаційних фільмів у формуванні комунікативно-мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку, встановлено, що мультиплікаційний фільм є близьким дитині, викликає її зацікавленість, дає змогу якісно змінити характер соціально-комунікативної взаємодії. З цією метою доцільно транспортувати різноманітні варіанти поведінки й мовленнєвих реакцій із мультиплікаційних фільмів у життєві ситуації, найбільш типові для дошкільного віку. Таким чином, створюється комунікативно-мовленнєве середовище нового типу, до існування в якому дитина має бути готова.

Зважаючи на той факт, що стаття не вичерпує всіх аспектів досліджуваної проблеми, перспективи подальших наукових розвідок убачаємо у визначенні сучасного стану використання мультиплікаційних фільмів у формуванні пізнавальної активності дітей дошкільного віку.

ЛІТЕРАТУРА

- Базовий компонент дошкільної освіти (2012). Київ. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-na-sajt-ostatochnij.pdf> (*Basic component of preschool education* (2012). Kyiv. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-na-sajt-ostatochnij.pdf>).
- Богуш, А. М., Гавриш, Н. В., Богуш, А. М. (ред.) (2007). *Дошкільна лінгводидактика: теорія і методика навчання дітей рідної мови*. К.: Вища школа (Bohush, A. M., Havrish, N. V., Bohush, A. M. (Eds.) (2007). *Preschool language didactics: theory and methods of teaching children their native language*. K.: Higher school).
- Васильєва, О. (2013). Використання мультиплікаційних і розвивальних фільмів у роботі з дітьми. *Дитячий садок*, 6, 1-7 (Vasylieva, O. (2013). The use of cartoons and educational films in working with children. *Kindergarten*, 6, 1-7).
- Воронін, Д. Є. (2006). *Формування здоров'язберезувальної компетентності студентів вищих навчальних закладів засобами фізичного виховання* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07). Херсон (Voronin, D. Ye. (2006). *Formation of health competence of students of higher education institutions by means of physical education* (PhD thesis). Kherson).
- Зимняя, И. А. (2014). *Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании*. Режим доступу: http://old.vvsu.ru/dap/development_program/files/zimnyaya.pdf (Winter, I. A. (2014). *Key competences as a result-based foundation of the competence approach in education*. Retrieved from: http://old.vvsu.ru/dap/development_program/files/zimnyaya.pdf).
- Крутій, К. Л. (2013). Використання мультфільмів як засобу розвитку зв'язного мовлення дошкільників. *Вихователь-методист дошкільного закладу*, 10, 53-63 (Krutii, K. L. (2013). Using cartoons as a means of developing coherent speech in preschoolers. *Educator-methodologist of preschool institution*, 10, 53-63).
- Крутій, К. Л. (2013). Медіадидактичні особливості використання мультфільмів як засобу навчання мови і розвитку зв'язного мовлення дошкільників. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія Педагогіка*, 3, 85-90 (Krutii, K. L. (2013). Media didactic features of using cartoons as a means of language learning and development of coherent speech of preschoolers. *Scientific notes of Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatiuk. Pedagogy Series*, 3, 85-90).
- Немирич, А. А. (2012). Дошкольники и современное мультипликационное кино: проблемы и пути их решения. *Дошкольная педагогика*, 2, 9-11 (Nemyrych, A. A. (2012). Preschoolers and modern cartoons: problems and solutions. *Preschool pedagogy*, 2, 9-11).
- Піроженко, Т. О. (2010). *Комунікативно-мовленнєвий розвиток дошкільника*. Тернопіль: Мандрівець (Pirozhenko, T. O. (2010). *Communicative and speech development of a preschooler*. Ternopil: Mandrivets).
- Уляничук, О. Д. (2018). Формування комунікативної компетенції дітей дошкільного віку: методи інтерактивної взаємодії. *Школа молодого вихователя*, 36-37, 39-41 (Ulianchuk, O. D. (2018). Formation of communicative competence of preschool children: methods of interactive interaction. *School of the Young Educator*, 36-37, 39-41).

РЕЗЮМЕ

Харьковская Евдокия, Парфилова Светлана, Бутенко Вита, Шаповалова Ольга.

Использование мультипликационных фильмов в формировании коммуникативно-речевой компетентности детей дошкольного возраста.

В статье охарактеризована сущность понятий «компетентность», «речевая компетентность», «коммуникативно-речевая компетентность», «формирование коммуникативно-речевой компетентности детей дошкольного возраста»; проанализированы потенциальные возможности использования мультипликационных фильмов в формировании коммуникативно-речевой компетентности детей дошкольного возраста; определены критерии отбора мультипликационных фильмов с точки зрения их пригодности для использования как средства формирования коммуникативно-речевой компетентности детей дошкольного возраста; отмечены этапы работы над мультипликационными фильмами в контексте формирования коммуникативно-речевой компетентности детей дошкольного возраста.

Ключевые слова: коммуникативно-речевая компетентность; мультипликационные фильмы; дети дошкольного возраста.

SUMMARY

Karkova Yevdokiia, Parfilova Svitlana, Butenko Vita, Shapovalova Olha. Use of cartoons in forming preschool age children's communicative and speech competence.

The article characterizes the essence of the concepts of "competence", "speech competence", "communicative and speech competence". Separation of the essence of these concepts gave grounds to consider the terminological phrase "formation of communicative and speech competence of preschool age children" as a complex purposeful process of forming an individual integrative quality of the child's personality, which is determined by the ability to use language correctly and unmistakably in everyday life, and takes place as a result of mastering language, extra lingual and intonation means of speech expression. The potential possibilities of using cartoons in forming preschool age children's communicative and speech competence are analyzed. It is established that a cartoon is close to a child, arouses his interest, allows to qualitatively change the nature of social-communicative interaction. The criteria for selecting cartoons from the point of view of their suitability for use as a means of forming communicative and speech competence of preschool age children are determined, namely: emotional and speech saturation of the plot of the cartoon; correspondence of the cartoon texts structure to the possibilities of children's perception and understanding, their correlation with children's experience and past events; dynamism of a cartoon, sharpness and expressive development of the plot, exciting events for the child; brightness, originality, and individuality of the characters' images – they are remembered; connection of the film with the real life situation of the child, his relationship with the environment; awakening the desire to imitate a positive hero, in particular his nobility and success. The stages of work on cartoons in the context of forming communicative and speech competence of preschool age children are identified: propaedeutic, viewing, reflexive.

Key words: communicative and speech competence, cartoons, preschool age children.